

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

27 aprilie 2017*

„Trimitere preliminară — Directiva 73/239/CEE — Directiva 92/49/CEE — Principiul autorizației unice — Principiul controlului exercitat de statul membru de origine — Articolul 40 alineatul (6) — Noțiunea «nereguli» — Reputația acționarilor — Interdicție impusă unei societăți de asigurare stabilite într-un stat membru de a încheia noi contracte pe teritoriul unui alt stat membru”

În cauza C-559/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Consiglio di Stato (Consiliul de Stat, Italia), prin decizia din 22 septembrie 2015, primită de Curte la 3 noiembrie 2015, în procedura

Onix Asigurări SA

împotriva

Istituto per la Vigilanza Sulle Assicurazioni (IVASS),

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președinte de cameră, domnii M. Vilaras, J. Malenovský (raportor), M. Safjan și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul R. Schiano, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 21 septembrie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Onix Asigurări SA, de G Buscemi și de G. Pellegrino, avocați;
- pentru Istituto per la Vigilanza Sulle Assicurazioni (IVASS), de P. Rosatone și de E. Galanti, avocați;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Gentili, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de V. Di Bucci și de K.-Ph. Wojcik, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 9 noiembrie 2016,

* Limba de procedură: italiana

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 40 alineatul (6) din Directiva 92/49/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind asigurarea generală directă și de modificare a Directivelor 73/239/CEE și 88/357/CEE (a treia directivă privind „asigurarea generală”) (JO 1992, L 228, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 53).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între, pe de o parte, Onix Asigurări SA (denumită în continuare „Onix”), o societate de drept român, și, pe de altă parte, Istituto per la vigilanza sulle assicurazioni private e di interesse collettivo (ISVAP) (Autoritatea de Supraveghere a Asigurărilor Private și a Intereselor Colective, Italia), devenită ulterior Istituto per la Vigilanza Sulle Assicurazioni (IVASS) (Autoritatea de Supraveghere a Sectorului Asigurărilor, Italia), care este autoritatea de supraveghere în domeniul asigurărilor italiene, în legătură cu decizia luată de aceasta din urmă de a interzice Onix să încheie noi contracte de asigurare pe teritoriul italian.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Directiva 92/49 a fost abrogată prin Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) (JO 2009, L 335, p. 1). Considerentele (1), (3), (5), (6) și (29) ale Directivei 92/49 enunțau:

„(1) întrucât este necesară realizarea pieței interne în sectorul asigurării generale directe, atât din punctul de vedere al libertății de stabilire, cât și din punctul de vedere al libertății de a presta servicii, pentru a facilita ca întreprinderile de asigurare cu sediul social în Comunitate să acopere riscuri din interiorul Comunității;

[...]

(3) întrucât, în consecință, [A doua directivă 88/357/CEE a Consiliului din 22 iunie 1988 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind asigurarea generală directă, de stabilire a dispozițiilor destinate să faciliteze exercitarea efectivă a libertății de a presta servicii și de modificare a Directivei 73/239/CEE (JO 1988, L 172, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 197)] reprezintă astfel o etapă importantă spre apropierea piețelor naționale într-o piață integrată, iar această etapă trebuie completată cu alte instrumente comunitare pentru a da posibilitatea tuturor titularilor de polițe, indiferent de statutul și importanța lor sau de natura riscului care trebuie asigurat, să se poată adresa oricărui asigurator cu sediul social în cadrul Comunității care își desfășoară activitatea acolo, în conformitate cu dreptul de stabilire sau de libertate de a presta servicii, garantându-le în același timp o protecție adecvată;

[...]

(5) întrucât abordarea adoptată constă în realizarea unei armonizări esențiale, necesare și suficiente pentru a obține recunoașterea reciprocă a autorizațiilor și a sistemelor de control prudential, făcând astfel posibilă acordarea unei autorizații unice valabile pe întreg teritoriul Comunității și aplicarea principiului controlului de către statul membru de origine;

(6)

întrucât, în consecință, inițierea și exercitarea activității în domeniul asigurărilor trebuie, de acum înainte, supuse acordării unei singure autorizații administrative, emisă de către autoritățile din statul membru în care întreprinderea de asigurare își are sediul social; întrucât o astfel de autorizație permite unei întreprinderi să își desfășoare activitățile pe întreg teritoriul Comunității în conformitate cu dreptul de stabilire sau în conformitate cu libertatea de a presta servicii; întrucât statul membru în care se află sucursala sau [în care se exercită] libertate[a] de a presta servicii nu va mai putea solicita o nouă autorizare a întreprinderilor de asigurare care doresc să desfășoare activități de asigurare în statul în cauză și care au fost deja autorizate în statul membru de origine; întrucât, în consecință, este necesar să se modifice în acest sens Directivele 73/239/CEE [a Consiliului din 24 iulie 1973 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind inițierea și exercitarea activității de asigurare generală directă (JO 1973, L 228, p. 3, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 14)] și 88/357/CEE;

[...]

(29) întrucât trebuie prevăzut un regim de sancțiuni aplicabile în cazul în care întreprinderea de asigurare nu respectă dispozițiile de interes general care îi sunt aplicabile în statul membru în care este situat riscul.”

4 Articolul 4 din Directiva 92/49 prevedea:

„Articolul 6 din Directiva 73/239/CEE se înlocuiește cu următoarele:

«Articolul 6

Inițierea activității de asigurare directă este condiționată de emiterea unei autorizații administrative prealabile.

Această autorizație se obține de la autoritățile statului membru de origine de către:

- (a) întreprinderea care își stabilește sediul social pe teritoriul statului membru în cauză;
- (b) întreprinderea care, după ce a primit autorizația menționată la primul paragraf, își extinde activitățile la ansamblul unei clase de asigurare sau la alte clase de asigurare.»”

5 Articolul 5 din Directiva 92/49 prevedea:

„Articolul 7 din Directiva 73/239/CEE se înlocuiește cu următoarele:

«Articolul 7

(1) Autorizația este valabilă în întreaga Comunitate. Aceasta permite întreprinderii să desfășoare activități în Comunitate, în conformitate cu dreptul de stabilire sau cu libertatea de a presta servicii.

[...]»”

6 Articolul 6 din Directiva 92/49 prevedea:

„Articolul 8 din Directiva 73/239/CEE se înlocuiește cu următoarele:

«Articolul 8

(1) Statul membru de origine cere fiecărei întreprinderi de asigurare care solicită autorizația:

[...]

(e) să fie administrate eficient de persoane care îndeplinesc condițiile impuse privind reputația [a se citi «onorabilitatea»] și calificarea sau experiența profesională;

[...]»”

7 Potrivit articolului 8 din Directiva 92/49:

„Autoritățile competente ale statului membru de origine nu acordă autorizația care permite inițierea activității de asigurare de către o întreprindere înainte de a fi informate asupra identității acționarilor sau asociaților, direcți sau indirecti, persoane fizice sau juridice, care dețin o participație calificată la întreprindere, și asupra valorii acestei participații.

Pentru a ține seama de nevoia de a garanta o gestionare sigură și prudentă a întreprinderii de asigurare, aceste autorități refuză emiterea autorizației în cazul în care nu sunt satisfăcute de calitatea acționarilor sau asociaților.”

8 Articolul 14 din această directivă prevedea:

„Articolul 22 din Directiva 73/239/CEE se înlocuiește cu următoarele:

«Articolul 22

(1) Autorizația acordată unei întreprinderi de asigurare de către autoritatea competentă din statul membru de origine poate fi retrasă de autoritatea în cauză în cazul în care întreprinderea:

(a) nu folosește autorizația în termen de douăsprezece luni, renunță expres la aceasta sau încetează exercitarea activității pentru o perioadă mai mare de șase luni, în cazul în care statul membru în cauză nu a prevăzut că în astfel de cazuri autorizația devine caducă;

(b) nu mai îndeplinește condițiile de inițiere;

(c) nu a reușit în perioada acordată să adopte măsurile menționate în planul de redresare sau planul de finanțare prevăzut la articolul 20;

(d) nu își îndeplinește obligațiile care îi revin în conformitate cu reglementările care i se aplică.

[...]»”

9 Articolul 40 alineatele (3)-(7) din Directiva 92/49 prevedea:

„(3) În cazul în care autoritățile competente dintr-un stat membru stabilesc că o întreprindere care are o sucursală sau desfășoară activități în baza libertății de a presta servicii pe teritoriul său nu respectă prevederile legale aplicabile întreprinderii în statul în cauză, acestea solicită întreprinderii în cauză să remedieze aceste nereguli.

(4) În cazul în care întreprinderea în cauză nu adoptă măsurile necesare, autoritățile competente din statul membru în cauză informează autoritățile competente din statul membru de origine despre aceasta. Acestea din urmă iau, cât mai curând posibil, toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura remedierea neregulilor de către întreprinderea în cauză. Natura acestor măsuri se comunică autorităților competente din statul membru în cauză.

(5) În cazul în care, în pofida măsurilor adoptate de către statul membru de origine sau din cauză că măsurile se dovedesc a fi inadecvate sau lipsesc în statul respectiv, întreprinderea persistă în încălcarea prevederilor legale în vigoare în statul membru în cauză, acesta din urmă, după informarea prealabilă a autorităților competente din statul membru de origine, poate adopta măsurile necesare pentru a preveni sau pedepsi alte nereguli, inclusiv, în măsura în care este necesar, pentru a împiedica întreprinderea în cauză să mai încheie noi contracte de asigurare pe teritoriul său. Statele membre se asigură că pe teritoriile lor este posibilă transmiterea notificărilor necesare întreprinderilor de asigurare.

(6) Prevederile alineatelor (3), (4) și (5) nu aduc atingere competențelor statelor membre în cauză de a adopta, în caz de urgență, măsurile corespunzătoare pentru a preveni și pedepsi neregulile comise pe teritoriul lor. Aceasta include posibilitatea de a împiedica întreprinderea de asigurare să continue să încheie noi contracte de asigurare pe teritoriul său.

(7) Prevederile alineatelor (3), (4) și (5) nu aduc atingere competențelor statelor membre de a sancționa infracțiunile produse pe teritoriul lor.”

Dreptul italian

- 10 Articolul 14 alineatul 1 litera e) din Codul asigurărilor private, adoptat prin Decretul legislativ nr. 209 din 7 septembrie 2005, în versiunea aplicabilă la data faptelor din litigiul principal (denumit în continuare „CAP”), prevedea următoarele:

„[IVASS] eliberează autorizația atunci când [...]:

e) [în cazul] deținătorilor de participații calificate [...], sunt îndeplinite condițiile pentru eliberarea autorizației prevăzute la articolul 68”.

- 11 Articolul 68 alineatul 5 din CAP prevedea:

„[IVASS] eliberează autorizația atunci când sunt îndeplinite condițiile care urmăresc să garanteze o gestionare sigură și prudentă a întreprinderii de asigurare sau de reasigurare, evaluând calitatea achizitorului potențial și soliditatea financiară a proiectului de achiziție, având în vedere și posibilele efecte ale operațiunii asupra protecției asiguraților întreprinderii în cauză, pe baza următoarelor criterii: reputația achizitorului potențial [...]”

- 12 Articolul 76 din CAP prevedea:

„1. Persoanele care exercită funcții de administrare, de conducere sau de control al întreprinderilor de asigurare și de reasigurare trebuie să îndeplinească cerințele de competență, de onorabilitate și de independență impuse de Regulamentul 130 adoptat de ministrul activităților de producție, după consultarea [IVASS].

2. Nerespectarea condițiilor, inițial sau ulterior, atrage sancțiunea decăderii. Consiliul de administrație, consiliul de supraveghere sau consiliul de gestiune declară decăderea într-un termen de 30 de zile din momentul în care nerespectarea condițiilor este constatată sau adusă la cunoștința acestora. În cazul în care acestea nu acționează, decăderea este pronunțată de [IVASS].

3. În situația nerespectării condițiilor de independență prevăzute de Codul civil sau de statutul întreprinderii de asigurare sau de reasigurare, se aplică alineatul 2.

4. Regulamentul menționat la alineatul 1 definește motivele care conduc la suspendarea temporară a funcțiilor, precum și durata acestei suspendări. Suspendarea se declară conform regulilor menționate la alineatul 2.”

13 Articolul 193 din CAP prevede:

„1. Întreprinderile de asigurare care au sediul social în alte state membre sunt supuse supravegherii prudențiale din partea autorității statului membru de origine, inclusiv pentru activitățile desfășurate pe teritoriul Republicii în conformitate cu dreptul de stabilire sau cu regimul liberei prestări a serviciilor.

2. Fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului 1, [IVASS], în cazul în care constată că întreprinderea de asigurare nu respectă dispozițiile legii italiene în vigoare, îi comunică acesteia încălcarea constatată și îi solicită să se conformeze dispozițiilor legale în vigoare.

3. În cazul în care întreprinderea nu se conformează dispozițiilor legale în vigoare, [IVASS] informează cu privire la aceasta autoritatea de supraveghere din statul membru de origine, solicitându-i adoptarea măsurilor necesare pentru a pune capăt neregulilor constatate.

4. În cazul în care autoritatea din statul de origine nu ia măsuri sau dacă aceste măsuri se dovedesc a fi inadecvate și dacă neregulile săvârșite pot aduce atingere interesului general ori în cazul în care există urgență pentru protejarea intereselor persoanelor asigurate și ale altor persoane care au dreptul la prestații de asigurare, [IVASS] poate adopta împotriva întreprinderii de asigurare, după informarea autorității de supraveghere din statul membru de origine, măsurile necesare, inclusiv interdicția de a încheia noi contracte în conformitate cu dreptul de stabilire sau cu libera prestare a serviciilor, cu consecințele prevăzute la articolul 167.

5. În cazul în care întreprinderea de asigurare care a săvârșit încălcarea își desfășoară activitățile prin intermediul unei sucursale sau deține bunuri pe teritoriul Republicii, sancțiunile administrative aplicabile în temeiul dispozițiilor legii italiene sunt adoptate împotriva sucursalei respective și iau forma unei confiscări a bunurilor aflate pe teritoriul italian.

6. Măsurile care impun sancțiuni sau restricții privind desfășurarea activităților în conformitate cu dreptul de stabilire sau cu libera prestare a serviciilor se comunică întreprinderii în cauză. În corespondența sa cu [IVASS], întreprinderea de asigurare comunică în limba italiană.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

14 Onix este o societate de asigurare cu sediul social în București (România). Aceasta desfășoară activități în Italia, de la 24 octombrie 2012, în conformitate cu libera prestare a serviciilor, în special în beneficiul autorităților contractante, acționând în calitate de garant pentru întreprinderile private care au fost selectate în urma unor proceduri de cerere de ofertă, în vederea garantării participării acestora la achizițiile publice în cauză și a executării lor.

15 Potrivit informațiilor comunicate de Autoritatea de Supraveghere Financiară (România, denumită în continuare „ASF”) către IVASS, în intervalul de două luni în care Onix și-a desfășurat activitatea în cursul anului 2012, aceasta a încasat prime în cuantum total de 795 363 de euro, dintre care un procent de aproximativ 75 % provenea din Italia, iar 25 % din România.

- 16 În răspuns la o solicitare de informații formulată de IVASS, ea însăși fiind sesizată anterior cu cereri de informații din partea administrațiilor publice beneficiare ale garanțiilor emise de Onix, ASF a arătat că acționarul de referință al Onix este un cetățean italian care controla, în calitate de acționar persoană fizică, 0,01 % din capitalul Onix și, în calitate de acționar unic al Egady Company SRL, o societate de drept românesc, o cotă de 99,99 % din capitalul rămas. ASF a precizat de asemenea că acest cetățean era președintele și directorul general al Onix.
- 17 Or, IVASS a constatat că reputația acestui acționar de referință era afectată de existența mai multor condamnări. Mai întâi, la 29 iulie 2013, acesta din urmă fusese condamnat de Tribunalul de Marsala (Tribunalul din Marsala, Italia) pentru tentativă de înșelăciune în formă agravată, prejudiciat fiind statul italian. Apoi, respectivul acționar ar fi fost administratorul unic al G.C.C. Garanzie Crediti e Cauzioni spA, societate de drept italian care fusese radiată la 28 august 2008, prin decizia Banca d'Italia (Banca Italiei), de pe lista intermediarilor financiari, din cauza unor grave nereguli de gestiune și din cauza nerespectării cerințelor minimale în materie de fonduri proprii. În acest cadru, Banca Italiei i-a aplicat acestuia o sancțiune administrativă în cuantum de 80 000 de euro. În sfârșit, fondurile deținute de Garanzie Crediti e Cauzioni Srl, societate de drept italian rezultată din transformarea G.C.C. Garanzie Crediti e Cauzioni spA, au făcut obiectul a două decizii de instituire a sechestrului pronunțate de Agenzia delle entrate (administrația fiscală, Italia), la 27 aprilie și la 28 mai 2010, în vederea asigurării executării angajamentelor de garanție neachitate.
- 18 Prin scrisoarea din 4 octombrie 2013, IVASS a transmis ASF informațiile și documentele aflate în posesia sa, solicitându-i să adopte orice măsură adecvată pentru protejarea persoanelor asigurate și avertizând-o că, în lipsa unei intervenții, va lua chiar ea orice măsură utilă și necesară pentru protejarea intereselor persoanelor asigurate italiene.
- 19 Prin scrisoarea din 8 noiembrie 2013, ASF s-a oferit să colaboreze, anunțând constituirea unui grup de lucru intern însărcinat să evalueze măsurile care trebuie adoptate, și a solicitat IVASS să colaboreze cu ea.
- 20 Prin scrisoarea din 19 noiembrie 2013, IVASS a confirmat că era dispusă să colaboreze, subliniind totodată urgența dosarului și anunțând că, în cazul în care ASF nu va revoca în termen de 30 de zile autorizația societății Onix, ea ar avea obligația de a interzice acestei societăți să încheie noi contracte de asigurare în Italia.
- 21 La 9 decembrie 2013, a avut loc o reuniune între cele două autorități de supraveghere, în cursul căreia ASF ar fi arătat că nu era în măsură să revoce autorizația acordată societății Onix, în special din cauza lipsei transpunerii în dreptul român a criteriilor prevăzute de liniile directoare pentru evaluare prudentțială a achizițiilor și a majorărilor de participații în cadrul instituțiilor financiare, impusă prin Directiva 2007/44/CE.
- 22 Prin decizia din 20 decembrie 2013, adoptată în temeiul articolului 40 alineatul (6) din Directiva 92/49 și al articolului 193 alineatul (4) din CAP, IVASS a interzis Onix să încheie noi contracte de asigurare pe teritoriul italian.
- 23 În urma acestei decizii, pe de o parte, Onix a depus plângere, la 5 februarie 2014, în fața Autorității Europene de Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA).
- 24 Prin decizia din 2 iunie 2014, președintele AEAPPO a declarat admisibilă această plângere, pentru ca ulterior totuși să o respingă prin decizia din 6 iunie 2014, considerând că puterea autorităților competente din statul membru în care sunt prestate serviciile de a lua, în caz de urgență, măsuri corespunzătoare, astfel cum sunt cele menționate la articolul 40 alineatul (6) din Directiva 92/49, poate fi exercitată atunci când nu se poate răspunde în alt mod la preocupările exprimate de respectivele autorități, și anume, în special, prin intermediul cooperării dintre autoritățile de supraveghere. Prin aceeași decizie din 6 iunie 2014, acesta a considerat de asemenea că statului

membru îi revine sarcina să definească întinderea și limitele acestei puteri, că respectarea normelor naționale este supusă controlului jurisdicțional al instanțelor italiene și că nu există niciun motiv pentru recunoașterea unei încălcări a acestei directive din partea IVASS.

- 25 În răspuns la o scrisoare a Onix din 8 octombrie 2014, serviciile AEAPo au confirmat această poziție prin scrisoarea din 24 noiembrie 2014.
- 26 Onix a formulat o cale de atac împotriva acestei scrisori în fața comisiei de recurs. Prin decizia din 3 august 2015, aceasta din urmă a respins calea de atac pentru motivul că era inadmisibilă, în măsura în care era îndreptată împotriva unui act cu caracter pur confirmativ al unui act anterior care nu a fost contestat în timp util. Această decizie a făcut obiectul unei acțiuni în fața Tribunalului Uniunii Europene (cauza T-590/15).
- 27 Prin ordonanța din 24 iunie 2016, Tribunalul a respins această acțiune ca fiind în parte vădit inadmisibilă și în parte vădit nefondată.
- 28 Pe de altă parte, Onix a formulat o acțiune împotriva deciziei IVASS în fața Tribunalului administrativ regional per il Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio, Italia), care, prin hotărârea nr. 478/2015, a dispus respingerea acesteia, considerând că constatarea potrivit căreia acționarul de referință al societății care exercită activități în temeiul liberei prestări a serviciilor nu îndeplinește cerințele de reputație pentru a putea exercita activitatea în materie de asigurări pe teritoriul italian constituie un motiv care prezintă caracter de urgență, de natură să legitimeze intervenția IVASS, prin derogare de la principiul controlului exercitat de statul membru de origine.
- 29 Onix a declarat apel împotriva acestei hotărâri în fața Consiglio di Stato (Consiliul de Stat, Italia), susținând în special că autoritatea de supraveghere din statul membru în care sunt prestate serviciile nu are posibilitatea, prin derogare de la principiul controlului exercitat de statul de origine, de a interzice operatorului de asigurări autorizat în statul membru de origine să încheie noi contracte pe teritoriul său pentru motivul că nu ar fi respectată condiția privind reputația.
- 30 Instanța de trimitere intenționează să respingă acțiunea, considerând că articolul 40 alineatul (6) din Directiva 92/49 permite autorităților de supraveghere din statul membru în care sunt prestate serviciile să interzică preventiv întreprinderii de asigurare, din cauza antecedentelor penale dovedite ale acționarului de referință, să își continue activitățile pe teritoriul acestui stat membru, în scopul protejării intereselor persoanelor asigurate.
- 31 Având însă îndoieli cu privire la compatibilitatea unei asemenea soluții cu dreptul Uniunii și în special cu principiul autorizației unice și cu cel al controlului condiției privind reputația exercitat de statul membru de origine, Consiglio di Stato (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dreptul comunitar și în special articolul 40 alineatul (6) din Directiva 92/49, punctul 5 din Comunicarea interpretativă 2000/C 43/03 [a Comisiei, Libertatea prestării serviciilor și interesul general în sectorul asigurărilor (JO 2000, C 43, p. 5)] și principiul comunitar al controlului exercitat de țara de origine se opun unei interpretări (precum cea care rezultă din articolul 193 alineatul 4 din [CAP], pe care o împărtășește instanța de trimitere) potrivit căreia autoritatea de supraveghere dintr-un stat gazdă al unui operator de asigurare care își desfășoară activitatea în conformitate cu regimul liberei prestări a serviciilor poate să adopte, în regim de urgență și în scopul protejării intereselor persoanelor asigurate și ale persoanelor care au dreptul la prestații de asigurare, decizii de instituire de interdicții, constând în special în interzicerea încheierii de noi contracte pe teritoriul statului gazdă, întemeiate pe pretinsa nerespectare, inițială sau constatată ulterior și evaluată în mod discreționar, a unei condiții subiective de autorizare prevăzute pentru eliberarea autorizației de exercitare a activității de asigurare, în special a condiției referitoare la reputație?”

Cu privire la cererea de redeschidere a procedurii orale

- 32 Prin scrisoarea primită de grefă la 1 decembrie 2016, Onix a solicitat redeschiderea procedurii orale. Aceasta susține în esență că anumite argumente, prezentate drept esențiale în cadrul prezentei trimiteri preliminare, nu ar fi fost puse în discuția persoanelor interesate.
- 33 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 83 din Regulamentul de procedură al Curții, aceasta poate oricând să dispună, după ascultarea avocatului general, redeschiderea fazei orale a procedurii, în special atunci când consideră că nu este suficient de lămurită sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților ori a persoanelor interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
- 34 În speță, după ascultarea avocatului general, Curtea consideră că dispune de toate elementele necesare pentru a răspunde la întrebarea formulată și că aceste elemente au fost puse în discuția părților din litigiul principal și a persoanelor interesate menționate în acest articol.
- 35 Prin urmare, cererea formulată de Onix trebuie respinsă.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 36 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 92/49 și în special articolul 40 alineatul (6) din aceasta trebuie interpretate în sensul că se opun ca autoritățile de supraveghere dintr-un stat membru să ia, în regim de urgență, față de o întreprindere de asigurare generală directă care își desfășoară activitatea pe teritoriul acestui stat membru în conformitate cu libera prestare a serviciilor, măsuri precum interzicerea de a încheia noi contracte pe teritoriul său, întemeiate pe nerespectarea, inițială sau nu, evaluată în mod discreționar, a unei condiții subiective de autorizare prevăzute pentru eliberarea autorizației necesare exercitării activității de asigurare, astfel cum este condiția referitoare la reputație, în scopul protejării intereselor persoanelor asigurate și ale altor persoane care pot beneficia de acoperirea de asigurare conform contractelor de asigurare subscrise.
- 37 Trebuie arătat de la bun început că articolul 40 alineatul (6) din directiva menționată prevede în esență că, în afară de măsurile care pot fi adoptate în temeiul alineatelor (3)-(5) ale acestui articol, un stat membru poate lua, în caz de urgență, măsuri corespunzătoare pentru a preveni săvârșirea de nereguli pe teritoriul lor, în special măsura de a împiedica o întreprindere de asigurare să încheie noi contracte de asigurare pe acest teritoriu.
- 38 În această din urmă privință, trebuie arătat că anumite versiuni lingvistice ale acestei dispoziții, printre altele cea în limba spaniolă și cea în limba franceză, se referă la nereguli „săvârșite” pe teritoriul statului membru în cauză, ceea ce ar putea sugera eventual că respectiva dispoziție nu se aplică decât în cazul în care unele nereguli au fost deja realizate.
- 39 Este necesar să se amintească, cu toate acestea, că necesitatea interpretării uniforme a regulamentelor Uniunii exclude posibilitatea ca, în caz de îndoială, textul unei dispoziții să fie privit în mod izolat și, dimpotrivă, impune ca acesta să fie interpretat și aplicat în lumina versiunilor existente în celelalte limbi oficiale (Hotărârea din 19 septembrie 2013, Van Buggenhout și Van de Mierop, C-251/12, EU:C:2013:566, punctul 27).
- 40 Or, pe de o parte, alte versiuni lingvistice, precum cele în limba germană și în limba engleză, nu conțin niciun calificativ similar. Pe de altă parte, toate versiunile lingvistice utilizează verbul „a preveni” sau un cuvânt analog pentru a descrie obiectul măsurilor care pot fi adoptate. În consecință, dispoziția menționată trebuie interpretată în sensul că permite adoptarea unor măsuri care au ca scop împiedicarea producerii unor nereguli viitoare.

- 41 În această situație, trebuie arătat că modul de redactare a articolului 40 alineatul (6) din Directiva 92/49, privit în mod izolat, nu permite să se răspundă la întrebarea formulată. În aceste condiții, trebuie să se examineze contextul din care face parte această dispoziție, precum și obiectivele urmărite de directiva menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iunie 2015, *CO Sociedad de Gestión y Participación* și alții, C-18/14, EU:C:2015:419, punctul 27).
- 42 În această privință, din considerentele (1), (5) și (6) ale aceleiași directive reiese, în primul rând, că directiva amintită, care urmărește realizarea pieței interne în sectorul asigurării generale directe, se întemeiază pe două principii. Acestea din urmă constau, pe de o parte, în crearea unei autorizații unice care, odată acordată, permite întreprinderilor de asigurare să își exercite activitatea în ansamblul Uniunii și, pe de altă parte, în principiul controlului întreprinderilor de asigurare exercitat de statul membru de origine.
- 43 În urmărirea acestui obiectiv, Directiva 92/49 prevede, mai întâi, la articolul 4 că autorizația unică nu poate fi solicitată decât de la autoritățile statului membru de origine, precizându-se că articolul 6 din această directivă prevede condițiile necesare pentru acordarea respectivei autorizații, printre care se numără și cea privind onorabilitatea persoanelor din conducerea întreprinderii în cauză. În plus, din articolul 14 din aceeași directivă rezultă că aceluiași stat membru de origine îi revine sarcina de a retrage autorizația acordată unei întreprinderi de asigurare care nu mai îndeplinește condițiile de inițiere sau care încalcă de o manieră gravă obligațiile care îi revin în conformitate cu reglementările care i se aplică.
- 44 Din aceasta rezultă că doar autoritățile competente din statul membru de origine, cu excluderea celor din celelalte state membre, pot verifica dacă o întreprindere de asigurare îndeplinește condiția referitoare la onorabilitatea persoanelor aflate la conducerea acesteia.
- 45 În al doilea rând, trebuie arătat că articolul 40 din Directiva 92/49 instituie două proceduri diferite prin care autoritățile competente din statele membre în care sunt prestate serviciile pot lua măsuri împotriva întreprinderii în cauză, în cazul săvârșirii unor nereguli sau al riscului de săvârșire a unor nereguli.
- 46 În această privință, articolul 40 alineatele (4) și (5) din Directiva 92/49 precizează normele de procedură pe care trebuie să le respecte autoritățile competente din statele membre în care sunt prestate serviciile atunci când intenționează să adopte astfel de măsuri, și anume să informeze în prealabil autoritățile competente din statul membru de origine cu privire la nerespectarea anumitor norme de drept de către o întreprindere care beneficiază de o autorizație unică eliberată de acestea din urmă și să le dea posibilitatea să adopte, în cel mai scurt termen, măsurile corespunzătoare pentru remedierea neregulilor.
- 47 Articolul 40 alineatul (6) din directiva menționată, a cărui aplicare este limitată la cazurile de urgență, fiind în orice caz condiționată de existența riscului de a se săvârși nereguli, nu prevede, prin excepție față de procedura ordinară prevăzută la articolul 40 alineatele (4) și (5), nicio obligație pentru statul membru în cauză în care sunt prestate serviciile de a informa autoritățile competente din statul membru de origine cu privire la aceste nereguli și nici de a le comunica acestora din urmă intenția sa de a adopta măsuri corespunzătoare.
- 48 Astfel, iminența săvârșirii unei nereguli poate determina necesitatea adoptării imediate a unor măsuri. De asemenea, nu se poate solicita din partea statului membru în care sunt prestate serviciile, în cazul în care se confruntă cu o urgență, să se angajeze într-un proces de informare a statului membru de origine, ceea ce ar putea să întârzie adoptarea unor asemenea măsuri, în dauna intereselor persoanelor asigurate și ale beneficiarilor acoperirii de asigurare conform contractelor de asigurare subscribe.

- 49 În schimb, în lipsa unei indicații contrare, articolul 40 alineatul (6) din Directiva 92/49 nu poate fi interpretat în sensul că permite statului membru în care sunt prestate serviciile să deroge de la competența exclusivă a statului membru de origine, astfel cum este menționată la punctul 44 din prezenta hotărâre, pentru a se pronunța cu privire la respectarea de către o întreprindere de asigurare a condițiilor pentru acordarea autorizației, în special a celei referitoare la onorabilitatea persoanelor din conducerea acesteia, condiție al cărei control intră doar în competența statului membru de origine, în conformitate cu articolul 4 din Directiva 92/49.
- 50 Cu toate acestea, statului membru în care sunt prestate serviciile îi revine sarcina, în exercitarea prerogativelor care îi sunt specifice în caz de urgență, de a stabili dacă anumite curențe sau incertitudini referitoare la onorabilitatea persoanelor din conducerea întreprinderii de asigurare în cauză prezintă un pericol real și iminent în sensul că s-ar săvârși nereguli în dauna intereselor persoanelor asigurate sau ale altor persoane care pot beneficia de acoperirea de asigurare conform contractelor de asigurare subscribe și, dacă aceasta este situația, de a adopta imediat măsuri corespunzătoare, precum este, eventual, interdicția de a încheia noi contracte pe teritoriul său.
- 51 Astfel, din considerentul (3) al Directivei 92/49 reiese că aceasta urmărește să garanteze o protecție adecvată titularilor de polițe de asigurare. Or, o asemenea protecție nu ar putea fi asigurată dacă articolul 40 alineatul (6) din directiva menționată ar fi interpretat în sensul că exclude ipoteza în care statul membru în cauză în care sunt prestate serviciile are posibilitatea, atunci când se confruntă cu un caz de urgență, să se pronunțe cu privire la existența unui pericol iminent pentru interesele acestor titulari de polițe și să adopte imediat măsuri pentru a remedia situația, fără să fie obligat să transfere autorităților din statul membru de origine sarcina de a întreprinde acțiunile adecvate în acest scop.
- 52 Cu toate acestea, în măsura în care, astfel cum s-a constatat la punctul 42 din prezenta hotărâre, aceeași directivă prevede că principiul controlului întreprinderilor de asigurare exercitat de statul membru de origine prevalează, măsurile pe care le poate adopta statul membru în care sunt prestate serviciile, în caz de urgență, nu ar putea fi decât conservatorii. Acestea nu se aplică, așadar, decât în așteptarea unei decizii din partea autorităților competente din statul membru de origine care să reflecte consecințele, față de condițiile de acordare a autorizației, în special a celei privind onorabilitatea, pe care le determină elementele factuale evidențiate de statul membru în care sunt prestate serviciile, astfel cum impune principiul securității juridice, care face parte din ordinea juridică a Uniunii.
- 53 Prin urmare, este necesar să se răspundă la întrebarea formulată în sensul că Directiva 92/49 și în special articolul 40 alineatul (6) din aceasta trebuie interpretate în sensul că se opun ca autoritățile de supraveghere dintr-un stat membru să adopte, în regim de urgență, în privința unei întreprinderi de asigurare generală directă care își desfășoară activitatea pe teritoriul acestui stat membru în conformitate cu libera prestare a serviciilor, măsuri precum interzicerea de a încheia noi contracte pe acest teritoriu, întemeiate pe nerespectarea, originară sau nu, evaluată în mod discreționar, a unei condiții subiective de autorizare prevăzute pentru eliberarea autorizației necesare exercitării activității de asigurare, astfel cum este condiția referitoare la reputație, în scopul protejării intereselor persoanelor asigurate și ale celorlalte persoane care pot beneficia de acoperirea de asigurare conform contractelor de asigurare subscribe. În schimb, această directivă nu se opune ca respectivul stat membru, în exercitarea prerogativelor care îi sunt specifice în caz de urgență, să stabilească dacă anumite curențe sau incertitudini referitoare la onorabilitatea persoanelor din conducerea întreprinderii de asigurare în cauză prezintă un pericol real și iminent în sensul că s-ar săvârși nereguli în dauna intereselor persoanelor asigurate sau ale celorlalte persoane care pot beneficia de acoperirea de asigurare conform contractelor de asigurare subscribe și, dacă aceasta este situația, să adopte imediat măsuri corespunzătoare, precum, dacă este cazul, interzicerea de a încheia noi contracte pe teritoriul său.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 54 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Directiva 92/49/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind asigurarea generală directă și de modificare a Directivelor 73/239/CEE și 88/357/CEE (a treia directivă privind „asigurarea generală”) și în special articolul 40 alineatul (6) din aceasta trebuie interpretate în sensul că se opun ca autoritățile de supraveghere dintr-un stat membru să adopte, în regim de urgență, în privința unei întreprinderi de asigurare generală directă care își desfășoară activitatea pe teritoriul acestui stat membru în conformitate cu libera prestare a serviciilor, măsuri precum interzicerea de a încheia noi contracte pe acest teritoriu, întemeiate pe nerespectarea, originară sau nu, evaluată în mod discreționar, a unei condiții subiective de autorizare prevăzute pentru eliberarea autorizației necesare exercitării activității de asigurare, astfel cum este condiția referitoare la reputație, în scopul protejării intereselor persoanelor asigurate și ale celorlalte persoane care pot beneficia de acoperirea de asigurare conform contractelor de asigurare subscrise. În schimb, această directivă nu se opune ca respectivul stat membru, în exercitarea prerogativelor care îi sunt specifice în caz de urgență, să stabilească dacă anumite curențe sau incertitudini referitoare la onorabilitatea persoanelor din conducerea întreprinderii de asigurare în cauză prezintă un pericol real și iminent în sensul că s-ar săvârși nereguli în dauna intereselor persoanelor asigurate sau ale celorlalte persoane care pot beneficia de acoperirea de asigurare conform contractelor de asigurare subscrise și, dacă aceasta este situația, să adopte imediat măsuri corespunzătoare, precum, dacă este cazul, interzicerea de a încheia noi contracte pe teritoriul său.

Semnături